

Konačno imamo Plan upravljanja državnom imovinom

Bajo, Anto

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2014, 7, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2014.69>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:463966>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-13**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

AKTUALNI OSVRTI

Konačno imamo Plan upravljanja državnom imovinom

dr. sc. ANTO BAJO, Institut za javne financije, Zagreb

Državni ured za upravljanje državnom imovinom (DUUDI) objavio je **Plan upravljanja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske za 2015. godinu**. Riječ je o nacrtu koji na 338 stranice, premda godišnjeg karaktera, ukazuje na mogući profil i strukturu hrvatskog javnog sektora do 2050. Predstavnici zainteresirane javnosti mogu do 20. listopada 2014. dostaviti DUUDI-ju komentare na predloženi tekst. Veći dio nacrta Plana odnosi se na trgovačka društva od posebnog državnog interesa koja svojim poslovanjem značajno utječu na državni proračun i hrvatsko gospodarstvo.

Upravljanje državnom imovinom u funkciji stabilizacije i smanjenja javnog duga. DUUDI je potvrdio da je jedan od ciljeva upravljanja državnom imovinom stabilizacija i smanjenje javnog duga. Od prodaje financijske i nefinancijske imovine u 2015. očekuje se 3,4 mlrd. kuna. Ostvarenje tog optimističnog plana bi moglo olakšati veliki teret otplate državnih obveza koje dospijevaju u naredne tri do četiri godine, a koje značajno rastu ukoliko se ne obavi najavljena monetizacija autocesta. Od prodaje nekretnina očekuje se oko 1 mlrd. kuna, a od dobiti trgovačkih društava oko 870 mil. Ipak, najveći dio prihoda očekuje se od prodaje trgovačkih društava javnim prikupljanjem ponuda 630 mil., prodajom na burzi 670 mil. kuna, a država će dodatnih 170 mil. ostvariti prodajom svog udjela u Končaru elektroindustriji d.d.

DUUDI je u tri skupine podijelio trgovačka društva od posebnog državnog interesa. U prvoj je 27 trgovačkih društava i drugih pravnih osoba za kojima postoji dugoročna društvena potreba i za koja nije predviđena privatizacija Strategijom upravljanja i raspolaganja imovinom u vlasništvu RH (NN 76/2013) u razdoblju 2013.-17. To su javna društva iz sektora prometa (cestovni, željeznički, zračni i pomorski), energetike, šumarstva, voda, igara na sreću, te nekoliko agencija. Pritom valja naglasiti da je upitan postojeći posebni status pojedinih državnih agencija. U drugoj je 26 društava u većinskom vlasništvu države za koja je predviđeno restrukturiranje, privatizacija, prodaja ili izlazak na tržište kapitala. Uglavnom su iz područja zračnog prometa (zračne luke) turizma (hoteli), informatičko društvo itd. U trećoj je 6 trgovačkih društava u kojima država ima udio manji od 50% i čije dionice kotiraju na uređenom tržištu kapitala, a za koja je predviđena prodaja ili pak kupnja od trećih osoba.

Dobit trgovačkih društava. Očekivana neto dobit društava u 2014. je oko 1,4 mlrd. te 1,7 mlrd. kuna u 2015. Predviđeno je da će ta društva 2014. u Državni proračun uplatiti oko 870. mil. kuna dobiti, a još uvijek je upitno koliko će uplatiti 2015. DUUDI će izraditi nacrt prijedloga Odluke o visini, načinu i rokovima uplate dividende u Državni proračun nakon raspodjele dobiti trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa ostvarene 2014. Temeljem dostupnih podataka (v. tablica 2), očekuje se da će najveći dio dobiti ostvariti (i uplatiti u državni proračun) 21 društvo i 6 drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa i to od 1 (2014.) do 1,4 mlrd. kuna (2015.). Riječ je

uglavnom o dobiti HEP-a (oko 0,9 mlrd. do 1 mlrd. kuna), Plinacro 100-160 mil. kuna te ostalih poduzeća iz sektora energetike (Janaf d.d. Podzemno skladište plina d.o.o.) te Hrvatska lutrija. Raduje rast planirane neto dobit Hrvatskih šuma s 26 mil. 2014. na 80 mil. 2015.

Trebaju nam detaljne analize planova i ostvarenja te izrada prognoza poslovanja javnih društava do 2020. DUUDI najavljuje da će u suradnji s Ministarstvom financija, pripremiti i analize poslovanja te objaviti godišnja i polugodišnja financijska izvješća strateških društava. Po uzoru na praksu zemalja OECD-a DUUDI namjerava publicirati podatke o poslovanju društava iz prethodne godine, a sve u cilju pravovremenog informiranja potencijalnih investitora i zainteresirane javnosti. Jako je bitno da DUUDI kvartalno uspoređuje planove trgovačkih društava i njihova ostvarenja. Te informacije omogućuju financijske projekcije za duže razdoblje i kvalitetno upravljanje rizicima poslovanja unutar godine.

Stalno preispitivanje kriterija o podjeli društava na strateška i od posebnog državnog interesa. Treba pozdraviti DUUDI zbog pripreme prijedloga nacрта izmjena i dopuna Odluke Vlade o utvrđivanju popisa trgovačkih društava i drugih pravnih osoba od strateškog i posebnog interesa. Planirano je daljnje smanjenje broja društava i pravnih osoba koja bi bila na popisu strateških i od razvojnog značaja, zbog nepostojanja interesa države ili privatizacije. DUUDI i operativnim dokumentima jasno ukazuje da se država i javni sektor moraju prilagoditi promjenama tržišnog okruženja i osigurati financiranje temeljeno na vlastitim fiskalnim i financijskim mogućnostima. Ma koliko šutjeli o tome, uloga i veličina države i javnog sektora danas i prije 25 godina značajno se promijenila.

Gdje su bilance i pregled stanja duga i projekcija otplata? DUUDI će tijekom 2015. tražiti i nastaviti prikupljati podatke o poslovanju od društava od strateškog i posebnog državnog interesa koji su prvi puta objavljeni u rujnu 2014. DUUDI je naveo popis svih potrebnih podataka za ocjenu poslovanja društava (račun dobiti/gubitka, financijske rezultate u odnosu na plan, rezultate po djelatnostima, broj zaposlenih i troškove rada, planirane i ostvarene investicije za tekuće razdoblje itd.). Nedostaje zahtjev za bilancom te zasebnim detaljnim pregledom financijskih obveza, po vrsti kredita i uvjetima zaduživanja po svakom društvu. Najveći rizici javnog duga RH upravo proizlaze iz duga poduzeća u vlasništvu države za koja Vlada još uvijek odobrava državna jamstva.

Cjelovito promišljanje razvojnih prioriteta i javne investicije. U sveobuhvatnom strateškom promišljanju upravljanja državnom imovinom, restrukturiranja društava i privatizacije ostao je zadatak izrade pregleda i programa javnih investicija posredstvom trgovačkih društava. DUUDI bi u suradnji s mjerodavnim ministarstvima morao izraditi pregled kapitalnih investicija i izvora financiranja. To ne bi trebao biti težak zadatak i morao bi se obaviti retroaktivno za razdoblje 2000.-14. kao početna točka za daljnje profiliranje investicijskih aktivnosti u javnom sektoru. Neophodan je i pregled javnih investicija po županijama, jer sva sredstva javnog sektora imaju prostornu dimenziju. To bi bila i dobra osnova za raspravu o mogućem regionalnom ustroju i kvalitetnijem profiliranju razvojnih prioriteta u javnom sektoru.

Dodatna tehnička poboljšanja za kvalitetniji proces upravljanja. Planira se organiziranje natječaja za izbor uprava trgovačkih društava, uz mogući angažman i *head hunting* agencija, te utvrđivanje kvalitetnijih procedura predlaganja članova nadzornih odbora. DUUDI će, tamo gdje je to moguće, osigurati da se trgovačka društva (djelomično ili u cijelosti) uvrste na uređeno tržište kapitala (burze). DUUDI nastavlja uređivati i popunjavati bazu podataka trgovačkih društava oformljenu 2014., te nastoji osigurati izravno evidentiranje promjena u trgovačkim društvima (vlasničkim udjelima državnog portfelja) u Registru državne imovine radi ažuriranja podataka koji su javno dostupni.

Kratko plansko razdoblje. DUUDI treba pohvaliti jer je uspio prirediti dokument koji će značajno odrediti budući profil i strukturu javnog sektora. Premda je to plan za 2015. njegov horizont seže znatno dulje kao i posljedice njegove provedbe. U 2015. su parlamentarni izbori, a nova (ili stara) Vlada morala bi nastaviti ostvarivati ciljeve i zadatke Plana. Poseban kredibilitet dokumentu pruža popis provedbenih aktivnosti i mjera za poboljšanje upravljanja državnom imovinom, posebice restrukturiranja i privatizacija trgovačkih društava.

Europska komisija i poboljšanje procesa upravljanja državnom imovinom. Proces upravljanja državnom imovinom već davno je trebao biti ustrojen i operativan. Hrvatska je zahvaljujući pridruživanju EU počela ustrojivati strateške i operativne dokumente za upravljanje državnom

imovnom. Procesi restrukturiranja društava teku pod paskom Europske komisije jer je Hrvatska u proceduri prekomjernog proračunskog deficita. Restrukturiranja javnih društava u toj proceduri zauzima značajno mjesto. Zahvaljujući tom procesu Hrvatska je konačno počela prepoznati ključne fiskalne rizike, te demistificirati upravljanje javnim poduzećima objavom informacija koje omogućuju njihovo preispitivanje. To jamči da će i procesi privatizacija i restrukturiranja biti transparentniji nego što su bili do sada. Optimizam za kvalitetnije upravljanje državnom imovinom jamči i primjena načela korporativnog upravljanja OECD-a koji je DUUDI uključio u ovaj Plan.

Članovi Sabora, Vlade i sindikata trebaju detaljno proučiti Plan upravljanja državnom imovinom. U protivnom će to biti još jedan dokument koji, po uvriježenom javnom mišljenju, Hrvatska izrađuje pod pritiskom neke od međunarodnih institucija ili nadnacionalnih vlada (ranije je to bio MMF a danas Europska komisija). Plan odlično vezuje ciljeve pojedinačnih strategija Vlade RH za razdoblje 2013.-20. Sindikati bi trebali sudjelovati u procesima restrukturiranja i privatizacije nudeći rješenja koja se temelje na kvalitetnim ekonomsko-socijalnim analizama poslovanja trgovačkih društava. Sindikalni fokus na pojedinačne teme iz javnog sektora, bez sagledavanja cjelovitog koncepta javnog sektora vodi jeftinom populizmu i oglašavanju s nejasnim porukama koje ne pridonose rješavanju suštinskih problema javnog sektora niti profiliranju jasne vizije budućeg fiskalnog i gospodarskog položaja države.

Tablica 1. Planirani prihodi proračuna za 2015.

	mlrd. kuna	%
Nekretnine	1,04	31
Državne nekretnine d.o.o.*	0,03	1
Dobit trgovačkih društava	0,87	25
Prodaja trgovačkih društava (javno prikupljanje ponuda)	0,63	18
Prodaja na uređenom tržištu kapitala (Zagrebačka burza)	0,67	20
Končar d.d. (prosječna cijena na Zagrebačkoj burzi na dan 8.7.2014.)	0,17	5
Ukupno	3,40	100

* Prihodi društva za upravljanje i raspolaganje fondom stanova i poslovnih prostora od komercijalne djelatnosti te održavanje rezidencijalnih objekata i ostalih nekretnina u vlasništvu RH, a kojima upravlja i raspolaže DUUDI.

Izvor: Državni ured za upravljanje državnom imovinom, 2014.

Tablica 2. Plan dobiti/gubitak trgovačkih društava za 2014. i 2015. (u mlrd. kuna)

	Broj društava	2014.		2015.	
		bruto	neto	bruto	neto
Trgovačka društva i druge pravne osobe od strateškog i posebnog interesa	14	1,162	1,081	1,779	1,423
Pravne osobe	6	0	0	0	0
Trgovačka društva od razvojnog značenja u kojima RH ima većinski udio	23	0,033	0,155	0,273	0,295
Trgovačka društva čije dionice kotiraju na uređenom tržištu i u kojima RH ima udio manji od 50%	6	0,235	0,188	0,006	0,005
Ukupno dobit		1,781	1,425	2,058	1,723
Trgovačka društva i druge pravne osobe od strateškog i posebnog interesa	7	0,417			
Trgovačka društva od razvojnog značenja u kojima RH ima većinski udio	3			0,095	
Ukupno gubitak		0,417		0,095	

Izvor: Državni ured za upravljanje državnom imovinom, 2014.